

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อติดตามการดำเนินงานโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- (2) ด้านบุคลากร
- (3) ด้านการปฏิบัติงาน

2) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งกำหนดไว้ในระยะปีงบประมาณด้วยเรื่องของกลุ่มโรงเรียน ปี 2534 5 ประการ

3) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ด้านอาคารสถานที่
- (2) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์
- (3) ด้านบุคลากร
- (4) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ
- (5) ด้านการประสานงานและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ความคิดเห็นต่อระเบียบกลุ่มโรงเรียน ปี 2534

(2) ความคิดเห็นทั่วไป

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาติดตามการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย

5.3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 12 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาพิเศษอำเภอ รวมทั้งสิ้น 72 คน

ประชากรของกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย รวม 70 กลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มโดยตำแหน่ง คณะกรรมการกลุ่มโดยการเลือกตั้ง ครูวิชาการประจำศูนย์วิชาการ และครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ จำนวน 450 คน รวมทั้งสิ้น 1298 คน

ประชากรสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกลุ่มโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 1,370 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 12 คน ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 12 คน และใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยเลือกเอากึ่งหนึ่งของประชากรมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจากศึกษาพิเศษอำเภอ จำนวน 24 คน รวม

กลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้งสิ้น 48 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ได้มาจากการนำกลุ่มโรงเรียนทั้ง 70 กลุ่ม มาจัดกลุ่มใหม่ตามจำนวนโรงเรียนที่มีในกลุ่ม แล้วใช้สัดส่วน 50% จะได้กลุ่มใหม่ 37 กลุ่ม จึงได้บุคลากรจากกลุ่มโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประธานกลุ่ม จำนวน 37 คน หัวหน้าศูนย์วิชาการ จำนวน 37 คน กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 58 คน กรรมการโดยการเลือกตั้ง จำนวน 74 คน ครูวิชาการประจำศูนย์วิชาการจำนวน 37 คน และครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ จำนวน 74 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มโรงเรียนทั้งสิ้น 317 คน

กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 365 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 5 ตอน รวมข้อคำถาม 63 ข้อ ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อมีหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเลย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามทั้งหมด 365 ชุด ได้รับคืน 340 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งสิ้น 340 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.15

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ และคำนวณหาค่าสถิติด้วยเครื่อง

ไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ F-test แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

5.4 สรุปผลการวิจัย

5.4.1 สถานภาพทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 78.50 เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ร้อยละ 34.70 อายุ 31-41 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.80 อายุราชการ 16-20 ปี ร้อยละ 30 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 81.50

5.4.2 การดำเนินงานโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับ

"ปานกลาง" ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร และด้านการปฏิบัติงาน

การดำเนินงานโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์มาก 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียนได้ครอบคลุมข่ายงาน
- 2) มีการกำหนดนโยบายเป้าหมายการบริหารกลุ่มเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ
- 3) จัดศูนย์วิชาการกลุ่มเพื่อต่อการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องและผู้มาติดต่องาน

5.4.3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับ "ปานกลาง" และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์มากคือ ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์

5.4.4 ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับ

"ปานกลาง" ยกเว้นด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เป็นปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" นอกนั้นคือด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ และด้านการประสานงาน และความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

5.4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมีความเหมาะสม "มาก" โดยความคิดเห็นต่อระเบียบกลุ่มโรงเรียนปี 2534 มีความเหมาะสม "มาก" ด้านความคิดเห็นทั่วไป มีความเหมาะสม "ปานกลาง"

5.4.6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารระดับสำนักงาน ผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการ

1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารระดับสำนักงานมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ผู้บริหารระดับสำนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนแตกต่างจากผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ผู้บริหารระดับสำนักงานมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารระดับสำนักงาน ผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการ มีความคิดเห็นต่อระเบียบของกลุ่มโรงเรียนปี 2534 และความคิดเห็นทั่วไปไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.5.1 การดำเนินงานโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

กลุ่มโรงเรียนเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรวมโรงเรียนหลายๆ โรงเรียนเข้าด้วยกันตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มร่วมมือกันดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา และใช้ทรัพยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการจัดทำแผนบริหารกลุ่มโรงเรียนให้เหมาะสมกับทรัพยากรและความเป็นไปได้ของแผน ตลอดจนความพร้อมและความสามารถของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียน เพราะความสำเร็จของแผนอยู่ที่การสามารถปฏิบัติตามแผนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : คำนำ) จากผลการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร และด้านการปฏิบัติงาน

แต่ถ้าศึกษาเป็นรายเรื่องพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" เกี่ยวกับเรื่องการจัดสำนักงานกลุ่มโรงเรียนหรือศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นสัดส่วนเอื้อต่อการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องและผู้มาติดต่องาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงจะไม่มีสถานที่ทำงานเป็นอาคารเอกเทศ แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่กลุ่มโรงเรียนให้ความเอาใจใส่ในการจัดสถานที่ให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ได้ ส่วนเรื่องการจัดกลุ่มให้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน ก็มีการดำเนินงานอยู่ใน

ระดับ "มาก" ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่สำคัญในการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน
 ประการที่ 3 กล่าวว่าแผนบริหารกลุ่มโรงเรียนควรจัดขึ้นให้เหมาะสมกับทรัพยากร
 และความเป็นไปได้ของแผนตลอดจนความพร้อมและความสามารถของบุคลากรใน
 กลุ่มโรงเรียน นั้นหมายถึงบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนจะเป็นผู้นำแผนไป
 ปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน และเรื่องที่มี
 การดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" คือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่ม
 โรงเรียน โดยมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารไว้ชัดเจน ซึ่ง
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิทย์ มูลคำ (2528) คือ งานวิชาการกรรมการ
 กลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ "มาก" และควรปฏิบัติ
 อยู่ในระดับ "มาก" ที่สุด ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่ม
 โรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชคชัย งามสิทธิโชค (2532) พบว่า
 การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัด
 กิจกรรมการเรียนการสอน และงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า
 วิธีที่ศูนย์วิชาการกลุ่มปฏิบัติคือการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี และสอดคล้องกับ
 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ 7) ของสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนมาก
 ได้จัดทำแผนงาน/โครงการ และกำหนดแผนงาน ระยะเวลาดำเนินการไว้
 กิจกรรมการทำงานส่วนใหญ่มีการวางแผนปฏิบัติงานและกำหนดเป็นแนวเดียวกัน
 เพื่อปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อการ
 ดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน การวางแผนมีการประชุมปรึกษาหารือ มีการศึกษา
 หลักการ ทฤษฎีในการวางแผน ศึกษาขอบข่ายงานในกลุ่ม มีการศึกษาข้อมูล และ
 แต่งตั้งคณะกรรมการ การวางแผนดีจึงจำเป็นต่อการบริหารกลุ่มโรงเรียน เพราะ
 การวางแผนเป็นกระบวนการบริหาร และการวางแผนที่ดีจะเป็นเครื่องมือของ
 คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนให้บริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

ส่วนในเรื่องการจัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่ได้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ "น้อย" ซึ่งน่าจะมีการจัดให้มีการหาประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความรู้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ เพราะการได้ไปพบเห็นหรือพบปะพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนอื่นๆ จะได้รับทราบปัญหา แนวทางการปฏิบัติงาน วิธีการดำเนินงาน และนำข้อมูลต่างๆ นั้นมาปรับปรุงแก้ไขและปรับใช้ในกลุ่มโรงเรียนของตนเอง จะเป็นการช่วยส่งเสริมงานวิชาการได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกลุ่มโรงเรียนว่ามีความเต็มใจ และจริงจังในการที่จะแสวงหาประสบการณ์ให้กับตนเอง เพื่อพัฒนางานของกลุ่มโรงเรียนให้ดีขึ้นเพียงใด ทั้งนี้เพราะอาจมีข้อจำกัดทางด้านเวลา งบประมาณ และภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบในโรงเรียน จึงควรได้มีการวางแผนและจัดเป็นโครงการของกลุ่มโรงเรียนขึ้น โดยให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่อย่างน้อยปีละครั้ง โดยอาจร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อไปศึกษาดูงานร่วมกันกับฝ่ายศึกษานิเทศก์ ทั้งในระดับอำเภอ ต่างอำเภอ และต่างจังหวัด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งในระดับสปจ/สปอ. และกลุ่มโรงเรียน

การแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนก็เป็นการดำเนินงานที่อยู่ในระดับ "น้อย" ซึ่งจุดนี้น่าจะได้มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มโรงเรียนได้มากที่สุด เพราะโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนจะมีบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน หรือเฉพาะกลุ่มวิชา หากได้มีการนำบุคลากรที่มีความสามารถเหล่านี้แลกเปลี่ยนกันภายในโรงเรียนในกลุ่ม หรือขอยืมบุคลากรไปสอนเป็นครั้งคราวก็จะเป็นการช่วยเหลือโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้านหรือเฉพาะวิชาได้ ซึ่งบุคลากรด้านศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ งานเลือก ยังจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีพรสวรรค์เฉพาะด้านอยู่ จึงควรได้มีการนำบุคลากรไปสอนให้ความรู้กับนักเรียนที่โรงเรียนยังขาดแคลนครูด้านเหล่านี้ หรืออาจมีการอบรมครูเฉพาะด้านหรือเฉพาะวิชาในกลุ่มโรงเรียน โดยเลือกบุคลากร

ที่มีความสามารถเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากร และให้ความรู้และฝึกปฏิบัติจริงเป็นกลุ่มย่อยๆ เฉพาะในกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์กัน เพื่อช่วยพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

5.5.2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงโครงสร้างองค์กร บุคลากร และบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนไว้ 5 ประการ คือ ส่งเสริม สนับสนุน และการดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิค และวิธีการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการให้มีการประสานงาน การใช้ทรัพยากร คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และประเมินรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในทุกเรื่องอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ถ้าพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องการส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ทั้งนี้คงเพราะว่าบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติถ้ามีการพัฒนาบุคลากร แล้ว การดำเนินการเรื่องอื่นๆ ก็จะต้องได้ผลดีด้วย เพราะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติมีการอบรม ประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ ก็จะช่วยพัฒนาบุคลากรได้ งานวิชาการเป็นหน้าที่หลักของกลุ่มโรงเรียนที่ต้องช่วยพัฒนางานวิชาการให้เกิดผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย

ของสุวิทย์ มูลคำ (2528) คือ กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนโดยส่วนรวม เห็นว่า ควรปฏิบัติงานด้านบุคลากรอยู่ในระดับ "มาก" แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ "น้อย" เช่นในเรื่องการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเห็นว่าควรมีการอบรมสัมมนา หรือประชุมครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ

ในการบริหารงานใดๆ ก็ตามสิ่งที่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายคือ คน แม้ว่าจะมีงบประมาณเพียงพอ มีการจัดองค์การ และระบบการบริหารที่ดี มีอุปกรณ์ และวัสดุต่างๆ พร้อมมูลสักเพียงใด ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่ดี ไม่มีความรู้ความสามารถที่การทำงานจะบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการที่กลุ่มโรงเรียนจะทำงานด้านวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ก็จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการอยู่เสมอ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้ วิทยุ สาร (2523:177) ได้กล่าวไว้ว่า "การพัฒนาบุคลากรคือ การดำเนินการช่วยให้ครูทำงานถูกต้อง และมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อความก้าวหน้าในวิชาการของครูแต่ละคนโดยมุ่งผลเพื่อเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานแก่โรงเรียนเป็นประการสำคัญ ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติงานอย่างมาก ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ด้านวิชาการทุกกลุ่ม ประสบการณ์ จึงมีความเหมาะสมแล้ว

5.5.3 ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ตามความคิดเห็นของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารระดับสำนักงาน ผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันว่ามีปัญหาเป็นอันดับ 1 ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในงานกิจการของกลุ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณไม่พอเพียง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีข้อจำกัด เพราะเรื่องงบประมาณจะสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุทัย ครุฑทะ (2532) คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดอาคาร

สถานที่ที่จะใช้ในกิจการของกลุ่มเพราะได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ มูลคำ (2528) คือ กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานต่างๆ อยู่ในระดับ "น้อย" ทุกด้าน และเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน และพบว่าปัญหาที่สำคัญคือ บุคลากรให้ความร่วมมือน้อย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่บุคลากรมีภารกิจมาก และปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งได้รับจัดสรรน้อยเกินไป สมชาย ปิ่นสุข (2526) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในเรื่องการขาดงบประมาณ ภูวนาท มูลเขียน (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" ในด้านงบประมาณ บัณฑิตย์ มณีพันธุ์ (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ปัญหาด้านแผนงานและโครงการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา กิจกรรมที่มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" ได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามแผนและโครงการของกลุ่มโรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการ เพราะขาดงบประมาณ และยังสอดคล้องกับการติดตามประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดหา การผลิตสื่อการเรียนการสอน และงบประมาณในการซ่อมบำรุงรักษาสื่อการสอนที่มีอยู่

จากผลการวิจัยหลายๆ ปีเท่าที่ปรากฏ จะพบว่า ปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่สามารถจะมีวิธีใดแก้ไขปัญหาด้านนี้ได้ ซึ่งยังคงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สมดังเจตนารมณ์ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ถึงอย่างไรก็ตามงบประมาณก็จะเป็นปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" ตลอดไป ดังนั้นถ้าไม่มีการหาวิธีการแก้ไขเพื่อช่วยเหลือตนเองบ้าง แล้วก็จะทำให้กลุ่มโรงเรียนได้ดีที่สุด ควรมีการร่วมมือกันหาเงินงบประมาณจากส่วนอื่นมาช่วย

สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคเงินจาก บุคลากรทุกคนในกลุ่มโรงเรียนด้วยความสมัครใจ เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนนำไปใช้ ในกิจกรรมที่ต้องจัดทำในทุกปี เช่น การแข่งขันกีฬาระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับ อำเภอ หรือระดับจังหวัด หรือเพื่อใช้ในการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การจัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน และอื่นๆ ก็จำเป็นต้องเป็นบุคลากรภายในกลุ่ม โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมและเสียสละทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังใจ เพื่อให้ กลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่หรือ เคยเป็นมา ซึ่งนอกเหนือจากการบริจาคของบุคลากรทุกคนในกลุ่มโรงเรียนแล้ว อาจใช้วิธีการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และจำหน่ายสินค้าซึ่งบุคลากรครู และนักเรียนช่วยกันจัดทำเพื่อหารายได้ร่วมกัน ของกลุ่มโรงเรียน โดยจัดร่วมกันเป็นโครงการระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ ก็ได้ เพื่อให้มีการร่วมมือกันในระดับกลุ่มโรงเรียนหลายๆ กลุ่ม ซึ่งจะได้ประโยชน์ ในเชิงวิทยาการด้วย ซึ่งกิจกรรมใดๆ ที่จะปฏิบัติหรือดำเนินงานควรได้มีการ วางแผนและจัดทำโครงการไว้ให้ชัดเจน และมีการจัดเตรียมล่วงหน้า เพื่อจะ ได้มีกิจกรรมที่สามารถจัดทางงบประมาณมาช่วยสนับสนุนงานวิชาการ และการ ดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

5.5.4 ความคิดเห็นที่มีต่อกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ กลุ่มโรงเรียนเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ "มาก" ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อระเบียบกลุ่มโรงเรียน ปี 2534 และมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ในด้านความคิดเห็นทั่วไป ซึ่งบุคลากรที่เป็นผู้บริหารระดับสำนักงาน ผู้บริหารระดับกลุ่มโรงเรียน และ ครูวิชาการมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทำให้พอสรุปได้ว่าระเบียบกลุ่มโรงเรียน

ปี 2534 มีความเหมาะสมดีแล้ว สำหรับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน
ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น

(1) ด้านโครงสร้าง และวิธีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนที่เหมือนกับระเบียบฯ
ปี 2529

(2) องค์ประกอบของคณะกรรมการกลุ่มมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็น
กรรมการโดยตำแหน่ง และครูผู้สอนกึ่งหนึ่งจากการเลือกตั้งของครูภายในกลุ่ม
ซึ่งยังเหมือนกับระเบียบฯ ปี 2529

(3) ประธานกลุ่มมาจากการเลือกตั้งของคณะกรรมการกลุ่ม ปรับปรุง
แก้ไขมาจากประธานกลุ่มมาจากการเลือกตั้งของครูภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นระเบียบ
ปี 2529 เหตุผลที่ต้องปรับปรุงใหม่เพื่อแก้ปัญหาการไม่สมัครเข้ารับเลือกตั้งและ
การยอมรับของคณะกรรมการกลุ่ม

(4) กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลุ่มเน้นการ
ปฏิบัติงานทางวิชาการ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขมาจากระเบียบฯ ปี 2529 คือ อำนาจ
หน้าที่ของประธานกลุ่ม และคณะกรรมการกลุ่มกำหนดในลักษณะของสายงานบริหาร
เหตุผลที่ต้องปรับปรุงใหม่เพื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์การจัดกลุ่มโรงเรียน

(5) กำหนดให้มีศูนย์วิชาการกลุ่มเป็นหน่วยปฏิบัติงาน ปรับปรุงมาจาก
ระเบียบฯ ปี 2529 คือ กำหนดให้มีสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติงาน
เหตุผลในการปรับปรุงเพื่อเน้นการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ชัดเจน

(6) กำหนดบุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่มดังนี้ หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่ม
มาจากผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม และครูวิชาการประจำศูนย์ไม่น้อย
กว่า 2 คน จากครูผู้สอนในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์ ปรับปรุงแก้ไขมาจากระเบียบฯ
ปี 2529 คือ กำหนดบุคลากรในสำนักงานดังนี้ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มมาจากการ
เลือกตั้งครูผู้สอนภายในกลุ่ม และครูวิชาการสำนักงานจำนวนไม่เกิน 2 คน
คัดเลือกจากครูผู้สอนภายในกลุ่ม เหตุผลที่ปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาการบังคับบัญชา
และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน (คู่มือปฏิบัติงานตามระเบียบคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน ปี 2534:40) และความคิดเห็นทั่วไปที่มีต่อกลุ่มโรงเรียน เรื่องกลุ่มโรงเรียนมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการสอน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน การส่งเสริมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน และสภาพปัจจุบันควรมีกลุ่มโรงเรียนช่วยสนับสนุนและพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเห็นว่าจะเหมาะสมอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันว่า ระเบียบกลุ่มโรงเรียนปี 2534 มีความเหมาะสมมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะระเบียบฯ นี้จะต้องเป็นแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ หรือเป็นนโยบายระดับชาติกลุ่มโรงเรียนจึงจำเป็นต้องนำมาปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และเป็นระบบทุกขั้นตอนทุกวิธีการในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนจึงเห็นด้วยกับระเบียบฯ ปี 2534 ว่ามีความเหมาะสมแล้ว แต่มีความคิดเห็นทั่วไปว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เพราะทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับการปฏิบัติและวิธีดำเนินงานของแต่ละกลุ่มโรงเรียนว่าสามารถเอามาจริงเอาจับกับการนำระเบียบฯ ปี 2534 มาใช้ให้เกิดผลดีเพียงใด เพราะความคิดเห็นทั่วไปเป็นผลที่เกิดจากระเบียบฯ ว่าจะสามารถทำให้กลุ่มโรงเรียนเป็นตัวกลางช่วยพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในการวิจัยนี้เห็นว่าเหมาะสมปานกลางนั้นอาจหมายถึง กลุ่มโรงเรียนได้พยายามที่จะทำให้กลุ่มโรงเรียนเป็นตัวอย่างช่วยพัฒนางานวิชาการให้เกิดผลดีพอสมควร

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนยังเหมาะที่จะเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานเพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ต่อไป

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1) สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โดยการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ สถานที่ และบุคลากร ให้เพียงพอกับการดำเนินงานเพื่อให้กลุ่มโรงเรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

5.6.2 สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานประถมศึกษา

อำเภอ

1) ในระดับจังหวัดควรจัดทำมีการอบรมสัมมนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนในต้นปีการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและมีแนวทางการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน

2) ในระดับอำเภอ ควรจัดทำมีการอบรมสัมมนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียน โดยศึกษานิเทศก์อำเภอจะร่วมปรึกษาหารือ เสนอแนวทาง และร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวเดียวกัน ง่ายในการนิเทศติดตาม และประเมินผล

3) ทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ควรมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนของโรงเรียนภายในกลุ่ม

4) จัดมีการประกวดกลุ่มโรงเรียนดีเด่น และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนดีเด่น เพื่อเชิดชูเกียรติให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

5) จัดให้มีการศึกษาดูงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนภายในอำเภอ จังหวัด และต่างจังหวัด เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนให้ดีขึ้น

5.6.3 สำหรับกลุ่มโรงเรียน

1) กลุ่มโรงเรียนควรมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรครู ซึ่งมีความสามารถในแต่ละด้าน หรือแต่ละกลุ่มวิชาเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่มที่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้านหรือเฉพาะวิชา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียน

2) ควรจัดทำมีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันระหว่างกลุ่มโรงเรียนภายในอำเภอและจังหวัด

3) งานเรื่องของงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหามากในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน บุคลากรครูทุกคนในกลุ่มโรงเรียนควรได้ร่วมมือและช่วยกันจัดหางบประมาณจากส่วนอื่นมาช่วยสนับสนุนงานของกลุ่มโรงเรียน

5.6.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ทำวิจัยตามการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่นๆ ต่อไป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน

2) ทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพความพึงพอใจหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

3) ทำวิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานทั้งในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน